

Leto: II.

Maribor, sreda 5. oktobra 1921.

Številka: 224.

Problemi današnjega Slovanstva.

I.

Če prebiramo starejše slovenske politične in slovstvene liste, zasledimo neradko med vrstami ali pa celo v odkriti besedi misel: Slovenci smo mali narod in v nevarnosti, da nas poplavijo tujci. Rešiti nas more samo velika slovanska Rusija! -- Ta misel je prešla v zdravi in v družbe ter je bila ena naj-impaticnejših sanj v dobi našega političnega in literarnega klasicizma. Ta vera v rusko moč je bila tipična slovan-ka slabost. Bila je poteza slovanskega idealizma, ki je sam na sebi zelo lep, kateri pa lahko postane zelo škodljiv, če odvrta oči od realnega življenja in dejanskih razmer. Zal, da smo Slovani v svojo zgodovino tipičen primer onega idealizma, ki sicer daje toplo sunjo, želodca pa ne nasiti. Herder je opisal stare Slované kot zelo dobrodušne in miroljubno ljudstvo. Dvomimo, da bi bili naši davni predniki boljši, kakor drugi sodobni narodi; dejstvo pa je, da so bili premalo odporni, preme- hki. Ta mehkoba se ne sme tolmačiti kot nekako ljubo, čustveno razpolože- nje, kot pojačani čut za etično in utili- taristično stran življenja. Ta mehkoba -- res pristna „lipova“ -- je bila prav- zaprav slabost volje, neodločnost v de- janjih, nejasnost v ciljih. Temu je pri- pisati, da nismo ustvarili nikdar velike, močne države, da smo se vedno bolj cepili, padali v tuje službe in zamudili nešteto historičnih trenutkov. Sploh pa je težko govoriti o enotni slovanski vo- lji, ki ne obstoja in o kateri ne vemo niti iz davnine nič gotovega; kar nam je ohranila zgodovina iz poznejših dob je treba ločiti tuje navlake in tujih vpli- vov. Gotovo je, da so bili utemeljitelji slovanskih držav po večini tujega rodu. Dovolj je omeniti Rusijo. „Rusko drža- vo so ustanovili tujci in dolga stoletja so jo upravljali ljudje, ki so bili ali tuj- ci ali pa taki domačini, ki so zrl na svoj narod z visokega viska daleč dol, samovšečno smatrajoč ljudske vrste za vladance, nikdar za sovladatelje,“ pravi dr. Prijatelj v nedavno izšli knjigi o ru- skem realizmu. V resnici so bili Nor- mani tista kohezija, ki je združila razte- pena in sprta slovanska plemena v mo- čno državno organizacijo. Normani, ger- mansko plemo z močnim čutom za di- sciplino in državotvornost, so dali Rusiji Rurikovo in započeli tisto politično razmerje, ki je vladalo v tej veliki slo- vanski državi do novejšega časa in ki se v drugi obliki pojavlja zopet: drža- vno se udeležuje vladar, ki deli svojo oblast na razne klike. -- Med donavski- mi Slovani je skušal organizirati veliko državo Frank Samo, a to mlado politi- čno telo se je vzdrževalo le malo časa. Svatopluk je na smrtni postelji svaril svoje sinove, naj bodo složni. Njegova napovedna priča, da je dobro poznal na- pravo svojih rojakov. Razpadala je drža- va za državo in velik del slovanske ze-

Naša vlada in razmejitev Albanije.

LDU Beograd, 3. oktobra. Na ferenci v Pariz noto, ki bo zahtevala, da naša država prisostvuje onim se- jam konference, na katerih se bo govo- rilo o razmejitvi Albanije.

Madžari izpraznili Zapadno Ogrsko.

DKU Sopronj, 3. oktobra. Danes ob 17. uri se je sestavil v uradu v Sopronju se nahajajoče antantne Komisije zapisnik, katerega je podpisal za Ma- džarsko pooblaščenec kraljeve madžar- ske vlade feldmaršallautenant Pavel pl. Hegedüs, za antanto pa angleški ge- neral Gorton, francoski general Mamelin in italijanski general Ferrario. O zadevi je bil objavljen sledeči pro- glas: Madžarska je ugodila določbam trianonske mirovne pogodbe glede Za- padno Ogrske ter izpraznila sporno ozemlje po načrtu, ki ga je sestavila generalna komisija v Sopronju, do 3. oktobra, t. j. do roka, ki ga je stavila konferenca veleposlanikov v svoji noti z dne 22. septembra. Po ugotovitvi te- ga dejstva je poslala generalna komisi- ja konferenci veleposlanikov poročilo, da je Madžarska izpolnila trianonsko mirovno pogodbo. S tem je odstranjena zadnja težkoča glede pogajanj med Madžarsko in Avstrijo.

DKU Budimpešta, 3. oktobra. (Madž. brz. dop. urad). Danes se je pri- čela vojaška izpraznitev druge zapadno ogrske cone. Na prošnjo medzavezniške generalne misije je ostal v Sopronju ba- talion orožništva, ki šteje par sto mož in Sopronjska policija pod poveljstvom polic. svetnika Batika. Poveljstvo oro- žniškega bataliona je prevzela medzave- znaška komisija, tako da ima ta ostanek madžarske oborožene sile značaj medna- rodne oblasti. Madžarski pooblaščenec Hegedüs ostane še nadalje v Sopronju, da vzdržuje zvezo med vlada in medza- vezniško komisijo.

DKU Sopronj, 3. oktobra. Vla- dni nadkomisar Sigray je izdal velikim županom zapadnoogrskih županij nalog, da morajo ostati vsi uradniki na svojih mestih ter nadalje vršiti svojo službo. Grof Sigray je odpotoval v Budimpešto, da vladi poroča o položaju.

Zborovanje Zveze narodov.

DKU Geneva, 3. oktobra. Ker je moral poročevalec o Zvezinem budgetu Hysinga (Nizozemska) danes odpotovati iz Geneve, je bila prekinjena dopoldna- ska seja, na kateri se je razpravljalo o izpremembi člena 26. in je bil rešen budget. Izdatki in dohodki Zveze naro- dov za leto 1922 iznašajo 20 in 1/2 mi- lijona zlatih frankov. -- Na to se je na- daljevala razprava o členu 26 Spalajkovič (kraljevina SHS) je opozoril, da nov osnutek tega člena ne pomeni nikakega napredka. Člen 26. je bil sprejet proti

Clemenceaujev govor v Saint Hermine.

LDU Pariz, 3. oktobra. (Radio- Grič.) Včeraj se je odkril v občini Sainte Hermine spomenik Clemenceauju. Cle- menceau je bil pri odkritju osebo na- vzoč in je imel tudi daljši govor, v ka- terem se je spominjal svoje zmagovite domovine in očrtal zavezniško zmago kot zmago idealizma in zmago plemenit-osti, ker so zavezniški osvobodili mnogo narodov izpod tujega jarma. Takoj po razorožitvi sovražnika, je dejal Clemen- ceau, je bila stavljena ententa na težko preizkušnjo. Izkušnje v vojni bodo po- vzročile, da bodo se v bodočnosti ostali dobri zavezniški bivši tovariši proti skup- nemu sovražniku. Svetovna vojna ne bi imela nikakega smisla, ako bi se ta

Naša država podpisala donavski statut.

LDU Beograd, 3. okt. Vlada kra- ljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev je podpisala dne 21. septembra konvencijo o donavskem statutu z dne 23. jul. 1921.

Rudarska stavka na Češkem.

DKU Praga, 3. oktobra. „Pravo lidu“ javlja, da je 2500 rudarjev rako- niškega premogovnika započelo stavkati, v protest proti sedanjim odločitvi glede davka na premog.

Neresnični podatki o državnem posojilu.

LDU Beograd, 3. oktobra. (Pres- biro.) Vesti nekaterih listov, ki poročajo o uspehu podpisovanja investicijskega posojila, so nepopolne in pomanjkljive,

enemu glasu (Spanije). Francoski delegat je izjavil pred glasovanjem, da bo glaso- val za izpremembo, da dobi Zveza več praznosti. Nato se je nadaljevala raz- prava o členu 6. pogodbe, ki je bil že opetovano v diskusiji. Gre za vprašanje mednarodne blokade. Diskusija tudi to- krat ni imela nobenega konkretnega uspeha. Nizozemski delegat je predlagal, naj bi se odločitev preložila na prihodnjo sejo, da se bo vprašanje lažje proučilo. Predlog je bil sprejet in diskusija pre- ložena na jutri.

skupna politika napram sovražniku tudi v miru ne nadaljevala. Ko bomo prejeli vso odškodnino, ki nam jo dolguje Nemčija za barbarsko opustošenje naše dežele, bomo mogli zajamčiti po- polno varnost in sigurnost za bodočnost. Zavezniški so začutili potrebo po miru in nam v to svrhu ponudili svojo pomoč. Francoski delegati so podpisali poseben tozadevni dokument, o katerem se bo govorilo čez nekaj dni. Clemenceau je koncem svojega govora izrazil nado, da bodo skupne žrtve tudi nadalje združevale zavezniške, katerih cilji so bili in bodo vedno skupni.

ker še niso zbrani podatki iz vse kraljevine.

Grško-turška vojna.

LDU Beograd, 3. oktobra. Presbiro javlja iz Aten grško vojno poročilo: Od- delek sovražne konjenice je prebil našo stran in razstrelil in poškodoval vso železniško progo Atigan--Kurassia. Proga je že popravljena. Sicer vlada na fronti mir.

Sovjetska Rusija izvaža.

DKU Moskva, 3. okt. (Brezlično.) Komisariat za zunanjo trgovino je od- pravil prvi transport surovin, ki gre iz sovjetske Rusije v inozemstvo. Transport sestoji iz 80 vagonov in je namenjen v Nemčijo.

mlje -- od Donave do Balta -- so primeroma kratki zgodovinski dobi po- tujčili Germani. Če vprašujemo po vzro- kih, nam zgodovina daje vedno enak odgovor: Narod ni bil organiziran, kon- centriran; starejšine so se prepirali, za- vidali drug drugega in spletkarili; parti- kularizem in slepa trma sta zajela vsa- ko velikopoteznejšo akcijo, dokler ni tuj- sunek pospešil razpad. Bilo bi popolnoma nesmiselno, če bi izkušn. ki jih je dobila današnje Slovanstvo iz preteklosti, zabri- sali z romantično historijo o slovanski miroljubnosti; dobrosrčnost je lepa kre- post posameznika, ni pa baš največja bla- godat za narod.

Tudi naši slovenski prvaki so z ideal-ističnim zaupanjem v veliko slovansko Rusijo potrdili samo to, kar je pričalo nj- hovo delo: da nimajo jasne politične in kulturne orientacije, da jim manjka or- ganizatorični talent in da boleha jo na- stari slovanski trmi. Saj se niso mogli zediniti na nobeni velikopoteznejši točki, ki so jo narekemale potrebe sodobnega razvoja. Ideal zedinjene Slovenije jim je plaval pred očmi, kakor fantom, ki o njem človek zna, da lahko roke izteza, a u- jeti ga ne more. Okrog 80 let se je v Slov. Narodu pojavil resen predlog, naj bi Slovenci sprejeli ruščino: ko pa je kdo stavil konkretne predloge, kako bi spre- jeli srbohrvaščino, je bilo nešteto razlo- gov proti. Preko bližnjega smo segali k daljnemu; hoteli smo preskočiti stopnje razvoja in postati Slovani, ako že ne mo- remo biti Slovenci; dasiravno je bilo Slo- vanstvo takrat še čisto platoničen pojem. V resnici pa bi bili vsi takratni rusofili najodločnejši nasprotniki »porusjenja«, če bi Kljiva naredila čudež in pustila »ruskega medveda na obale Jadrana. Ne »rusofil- stvo«, temveč priznanje lastne slabosti, lastne razriedenosti, dekoncentracije Ko- lje in partikularizma je bilo v tej petošolski zaljubljenosti v Rusijo. Na Dunaju so to uvidevali in so le radi lepšega zaropotali nad slovanskim rusofilstvom! Naši ru- sofili so bili nedelavni in breznačelni ljudje, tip onih politikov, s katerimi je ta- ko bogato obdarjena svobodna domovi- na: politikov, vinske kaplice in alkohe- lične dobrodušnosti! V Rusiji so takrat nastopali takozvani slavljanočili. Naši pr- vaki so bili slabo poučeni o politični in kulturni ideologiji tega gibanja, ki je bi- lo v sodobni Rusiji podobno rahlemu ve- triču nad velikim, globokim jezerom. Sla- vjanofilstvo je bilo nacionalna ruska ide- ja, vseskozi »separatistična«, če jo oce- njujemo z ozirom na idejo Slovanstva; i- deja, ki je bila namenjena M prvi vrsti Rusiji in ruskemu narodu. Samo posame- zni predstavitelji te ideje -- Aksakov, Po- godin -- so čisto akademsko ugibali o panslavizmu, o političnem pomenu ru- sko-slovaške ideje. Kako daleč je bila ta akademična »politika« od onih, ki so vodili rusko politiko! Naše prvake je naj- bolj tolažila vloga Rusije na Balkanu. Ruske imperijalistično-diplomatske cilje s katerimi ni imel politično pasivni ru- ski narod nikake neposredne zveze, so si tolmačili v zelo ugodnem smislu, čemur se niti ne čudimo, saj je bila ruska zuna- nja politika izključna domena dvora in

njegove kamariše in so celo ruski kulturni delavci bili slabo poučeni o njenih ciljih. Še l. 1915., ko se je razbesnela širina Evrope svetovna vojna, ki je šla Rusiji za biti ali ne biti — in tu zopet ni odločevalo platonično nagnenje ruskega cara za ponižano Srbijo — je zastopnik Rusije brez protesta podpisal Londonško pogodbo. To so mu naši slovanski politiki hudo zamerali, a bilo je vendar popolnoma naravno. Slovanska ideja, doslej negovana le v literaturi in na akademijah, naj bi naenkrat postala merodajna za rusko diplomacijo in odločevala v življenjski vprašanji ruske države! — To je še danes marsikomu le preveč optimistično!

Notranja in zunanja politika.

* Finančni minister ne poda ostavke. Povodom vesti, ki jih je objavil neki beograjski list, da je g. dr. Kumanudi podal ostavko kot finančni minister, izjavlja gospod minister, da nima namena demisionirati. Dobil je soglasno poverjenje od vladnega odbora svoje stranke in kot minister v parlamentarni državi ne more pasti po želji go-tovih krogov ali privatnih oseb, temveč samo, ako mu skupščina izreče nezakupnico. (Iz kabineta finančnega ministra.)

* Francoski poslanik Simons ostane. V nedeljski številki „Pravde“ je izšlo obvestilo beograjskega zastopnika „Riječi“, v katerem se trdi, da je šef tiskovnega oddelka rekel nekemu mlademu novinarju, da bo beograjski francoski poslanik g. Clement Simons odpoklican s svojega mesta. Presburo pa izjavlja najkategoričnejše, da je ta vest popolnoma neosnovana in izmišljena in da iz tiskovnega oddelka vest o premestitvi g. Simonsa ni izšla.

* Italija posreduje. Konferenca veleposlanikov je pod predsedništvom italijanskega poslanika sprejela predlog Italije, s katerim se vabi avstrijski in madžarski kabinet, da pošljeta svoje poverjenike v Rim, koder se bo do vršila pogajanja o zapadnoogrnem vprašanju, katerega bo vodil italijanski zunanji minister. Zastopniki zavezni-kov v Avstriji in na Madžarskem bodo storili vse potrebne korake.

* Formelna prodaja Zapadne Ogrske. Dozdevno hoče Madžarska ugoditi ultimatu, ki ji ga je stavila konferenca veleposlanikov s tem, da odpokliče svoje čete in orožništvo iz Burškega ter dne 3. oktobra podpiše v Oedenburgu protokol o predaji Burškega medzvezniški generalni komisiji. Avstrija je na tozadevno vprašanje generalne komisije, če hoče dne 3. t. m. podpisati v Oedenburgu protokol o sprejemu in zasesti ozemlje, odgovorila, da bi bila vsaka predaja iluzorična, dokler se ozemlje ne očisti vseh tolp. Avstrijska vlada se s tako predajo nikakor ne more zadovoljiti, temveč zahteva stvarno predajo in garancije, da je ozemlje

brez upornih tolp in da se v bodoče nje-ne teritorialne pravice s strani Madžarov ne bodo kršile. Dotlej pa nika-kor ne more podpisati in s svojimi ljudmi zasesti. Drugega stališča Avstrija z ozirom na sedanji položaj ne more zavzeti in se tudi ne more zahtevati od nje.

* Jofie umorjen. O bivšem sovjetskem poslaniku v Berlinu in komisarju sovjetske vlade so se razširile vesti, da je bil umorjen vsled osebnega maščevanja. Ustrelil ga je predsednik vojašnega sodišča 7. armadnega kora. Jofie je sodeloval tudi pri usodepolnih pogajanjih v Brest-Litovskem in je zaen-z Ljeningom in Trockim podpisal smrtno obsodbo Rusije.

* Italija — zaščitnica Albanije. „Daily Telegraph“ poroča, da le london-ske kroge presenetil in razočaral odlok konference veleposlanikov, da strokovna komisija konference veleposlanikov revidira albanske meje. Italijanski poslanik je temu zelo nasprotoval ter izrecno iz-javil, da nikakor ne more dopustiti, da bi se meja med Jugoslavijo in Albanijo izpremenila v korist Jugoslavije. Tako postopanje italijanskega poslanika pač ne more zboljšati italijansko-jugosloven-skih odnosov.

* Sestava nove vlade. „Jutarnji list“ doznava iz dobroinformiranih vladnih krogov, da se vrne kralj tekom prihod-njega tedna v Beograd. V parlamentarnih krogih se trdi, da bo ob tej priliki mo-góče prišlo do izpremembe v politični situaciji. Navada je, da poda vlada, ko stopi na prestol novi kralj, formalno demisijo in kralj potem navadno istemu ministrskemu predsedniku poveri sestavo nove vlade. Vladi blizu stoječi parlemen-tarni krogi so mnenja, da kralj ob tej priliki sestavo vlade lahko poveri tudi komu drugemu. Če bi pa zopet Pašić sprejel ta mandat, ni izključeno, da se bo formiral nov kabinet, ki ne bo sestavljen samo iz sedanjih aktivnih ministrov. To potrjuje tudi dejstvo, da obstoji v radikalnem i demokratskem klubu struja, da se podeli nekaj portfeljev novim osebnostim. Večina članov glavnega od-bora radikalne stranke je izjavila, da bo zahtevala portfelj ministra za notranje zadeve zase. Dozdeva se, da bodo tudi mesto finančnega ministra zahtevali za svojo stranko. Tako „Jutarnji list“, ki je kakor znano glasilo opozicijonalcov; ko-liko je na stvari resnice, to bodo po-kazali komaj prihodnji dnevi.

* Preobrat v francoski politiki napram Nemčiji. Iz Pariza poročajo, da je zadnji Rathenaujev govor na kongresu monakovskih industričev vzbudil Franciji ugoden odmev. Dobro in-formirani list „Cablogramm“ ugotavlja, da se bo francoska politika nasproti Nemčiji v marsičem revidirala. Vkljub Rathenaujevi izjavi, da se nemško-francoskim pogajanjem ne more pripri-sati politični značaj, so vendar vsi trdno uverjeni, da bo gospodarski sporazum vplival blagodejno tudi na politično razmerje. Pričakovati je, da bo nemško-francosko zблиžanje privedlo do trgo-vinske pogodbe. Briand je na polu k tej novi politiki dospel že tako daleč,

da ne more več nazaj. Vsled tega pa polaga posebno važnost na to, da se osebno udeleži konference v Washing-tonu, kjer bo skušal zagotoviti Franciji izvestne garancije, da ji ne bo treba računati z možnostjo neugodnega pre-senečenja. S tem misli na pogibelj nemške reakcije. Tudi v delu francos-kega časopisa se opaža ta preokret. Hervé se je v uvodniku svojega glasila „Victoire“ zavzel za ukinjenje vojaških sankcij, glasilo socialističnih desničarjev „France Libre“ izjavlja, da je wiesba-denski sporazum prvi korak k daleko-sežnemu gospodarskemu sporazumu med Francijo in Nemčijo. Velik del francoske javnosti se ne zanima preveč za gospodarske probleme in radi tega ne posveča pozornosti franc-nemšk. zблиžanju. Tem večje zanimanje pa vlada v francoskih industrijskih krogih, ki so deloma iz strahu pred nemško konferenco glasovali proti wiesbaden-skemu sporazumu.

Iz slovanskega sveta.

Spor med Poljsko in Rusijo. Med Poljskim zunanjim ministrom Skormun-dom in sovjetskim komisarjem za zu-nanje zadeve Cičerinom se vodi diplo-matska bitka. Kakor znano, dolže boljševiški komisariji poljsko vlado, da pod-pira tolpe, ki napadajo od poljske strani rusko mejo in da je v zvezi s tamošnjo protiboljševiško agitacijo. Poljska vlada je na to odgovorila dne 27. t. m. V svoji noti pravi, da bo dala sodnijsko preiskati, ali je avtentična listina, ki jo je objavil Cičerin kot dokaz, da so polj-ski vladni organi sodelovali z nasprot-niki Rusije. Nekatere v ruski noti imenovane osebe so že zapustile poljsko ozemlje. Poljska vlada bo izvršila svoje dolžnosti napram osebam, katerim bi se res dokazalo, da delujejo proti Ru-siji. Ni res, da bi v poljskih obmejnih četah službovali kozaki. Poljska bo storila vse, da ohrani korektno odnošaje z Rusijo. Končno se zavrača trditev, da bi Francija vplivala na Poljsko v proti-ruskem smislu.

O Beneševem kabinetu prinaša pariški „Journal des Débats“ z dne 29. septembra simpatično pisan uvodnik znanega publicista A. Gauvaina. Pisec pravi, da se vsi prijatelji Češkoslovaške radujejo, da je postal šef češke vlade popularni zunanji minister dr. Beneš. H koncu omenja Gauvain važen preobrat, ki je nastal pri slovaških katolikih ter citira pozdrav, s katerim je znani pater Hlinka sprejel prezidenta Masaryka na Slovaškem.

Sestdesetletnica dr. Fr. Drtine. Te dni je proslavil znani češki pedagog prof. dr. František Drtina šestdesetlet-nico svojega plodonosnega življenja. Dr. Drtina je priznan delavec na češkem znanstvenem polju. Odlikoval se je tudi kot boritelj za svobodno šolo. Njegov spis „Miselní rozvoj evropského lidstva“ je v slovenskem prevodu izdala „Om-ladina“. Dr. Drtina ima velike zasluge na kulturni probuji češkega naroda.

J. N. Cirkov v Pragi. V Pragi se je naselil znani ruski pisatelj J. N. Ci-

rikov. Tako se v češkoslovaški prestolici steka vedno več slovanskega življenja. Beloruska konferenca. Kakor znano, je bilo s pogodbo med Poljsko in Ru-sijo na mirovni konferenci v Rigi ozem-lje Belih Rusov razdeljeno med Poljake in Ruse. V Pragi se je te dni vršila be-loruska konferenca, katere so se ude-ležili številni ruski begunci iz obmejnih pokrajin. Na tej konferenci so razni go-vorniki protestirali proti razkosanju Bele Rusije in se izrekli za njeno samostojnost.

Ukrajinska univerza v Pragi. V drugi polovici oktobra se otvori v Pragi ukrajinska univerza, ki bo imela dve fakulteti: filozofsko in pravno. Rektor te univerze bo bivši poslanec avstr. držav-nega zbora in bivši profesor lwowske univerze dr. Kolesa. Priglasenih je že okrog 800 slušateljev. Prostori nove univerze bodo začasno v lokalih češke filozofske in pravne fakultete. Ta ukra-jinska univerza v Pragi je surogat bo-doče samostojne javne državne univerze v Lwovu.

Begunci v Petrogradu. „J. des Débats“ poroča iz Moskve, da se je v Petrograd zateklo 150.000 beguncev iz krajev, kjer vlada lakota. V Petrogradu so jih našli samo 5000, ostali pa se bodo morali naseliti v provincijskih mestih severne Rusije.

Ukrajinski pesnik ustreljen. Boljševiki so ustrelili v Kijevu slavnega ukra-jinskega pesnika Cuprinka. Sovjetski uradi so ga obbolžili, da je sodeloval pri protirevolucijski zaroti in je bil brez redne sodnijske obravnave po naročilu čezvičajke ustreljen.

Cuden ruski sanjač. Zagrebška „Slob. Tribuna“ poroča, da je začel v Dalmaciji izhajati list z naslovom „Uje-dinjenje Srba, Hrvata, Slovenaca i Rusa“. List izdaja neki zdravnik dr. Arkadijevič-Sopocki. O njem pravi dopisnik zgoraj omenjenega lista, da je abnormalen verski fanatik, ki smatra, da je poslan od Boga, da ves svet pripelje v naročje sv. Pravoslavne Cerkve in ki pošilja po-slanice celo rimskemu papežu, češ, naj dela za to „edino zveličavno“ idejo. List, ki ima komaj 20 naročnikov, baš dobiva izdatno podporo. Odkod? Iz kakega fonda?

Zanimivosti.

Dragocena slika. — Kinematograf v šoli. — Vlom v knjižnico v Weimaru. — Radiotelegrafski koncert. — Clo-vek, ki je govoril 50 jezikov.

V Nottinghamu so našli sliko Kristu-sovega rojstva, katero je naslikal slavní nizozemski slikarski mojster Rembrandt. Slika, ki je last mrs. Katarine Gadd, cenijo na 10 milijonov kron.

Cikaški šolski svet je sklenil upeljati v šole kinematograf, s katerim se bo v šolah poučevalo. V to svrhu so zgrajene posebne dvorane, v katerih so name-šćeni za to potrebni aparati. Vsaka ljud-ska in višja šola bo imela na ta način svoj kino. Pri geografskem pouku se bo na pr. kazalo slike iz dotičnih krajev

bi menil, da vidi na travnikih razgrnjene vijoličaste preproge.

Na desni se vije, skrit v senci vrb, polok; livada se zoži, vrbe postajajo redkejšje, čez beli peščen prod šumeč, opluskava potok s svojimi valčki izpod-jedeno koreninje nad tihim vodovjem sanjajočih vrb, obračaje svojo strugo v polukrogu vedno bolj na levo. Iznad obpotočnega jelševja se hipoma dvigne prijazna dobrava, vrhu dobave pa se nama zasmeeji v pozdrav bela hišica z majhnimi okni in zelenimi polkenci; po stezi navzdol od hiše stopa proti na-ma debela ženska z dojenčkom na rokah, pred seboj pa majhnega skakljajočega dečka v ljubki mornarski opravi in z mornarsko čepico na glavi.

Dojenček v materinem naročju se smeja tako prijazno in venomer izteza svoji tenki ročici proti materinemu obra-zu. Mati se tudi smeja in reče med sme-hom:

„Le smej se, Tinko, le smej!“ In dojenček se smeja dalje, ta njegov smeh pa se razliva na materin obraz ka-kor blagoslov iz nebes samih.

(Dalje prili.)

Ivan Vidmar:

Jesenski izlet.

(Dalje.)

Na cesti se pode za valečim se list-jem otroci, kriče, se smejejo in se ob-metavajo s šolskimi knjigami in zvezki, izginejo včas za kakšnim voglom, pa se zopet prikažejo izza hiš, bosonogi in gologlavi, z razkuštranimi lasmi, neka-teri rdeči in napihnjeni v lica, kakor ve-likonočni piruhi, večidel pa blede in ten-kokraki, z dolgimi suhimi vratovi in kljukastimi nosovi.

Prej visoke, svetle, lično-bele in mno-gonadstropne hiše postajajo vedno bolj redke, namesto njih pa se širijo na vse strani nizke sive hišice s temnimi okni — domovi nebogatašev — delavcev. Tam nekje med temi hišicami se dviga v nebo zvonik siromašne cerkvice; ve-ter, ki zdajpazdaj močno potegne nad vegastimi strehami, zanese v šumenje široke ulice brneče glasove zvonov, a le za hip: kmalu se zažene v drugo smer in z njim pobegnejo tudi doneči zvoki iz visokih lin zvonika.

Izza mračnih tovarniških zidov se alesketaio na... od zeleni, od solnca

sijajno osvetljeni travniki; tedaj stopim za Joškom iz električne in krenem z njim na odprto plan.

Jesen je. Gore, ki se dvigajo zadaj za travniki, lokami, njivami in dobra-vami, se odevajo z rumeuo barvo; tja se napotiva Joško in jaz. Močno izho-jena pot naju pelje preko ravnih polj. Ljudje spravljajo svoje jesenske prideleke s tisto hvalevredno marljivostjo, ki jo občudujemo tako radi pri mravljah. Moč-ni fantje in zastavna dekleta v rdečih rutah okrog vratov kopljejo krompir, vihteč v rokah motike. Velike kopice tega božjega daru, ki, kakor naš neobhodno potrební vsakdanji kruh, vsak dan roma na naše mize in ki smo ga ravnotako vajeni kakor kruha, leže na robu njiv; tam stoje vozovi, ki bodo te mnogošte-vilne „podzemeljske gomoljike“ prepe-ljali domov. Na tistih prostorih, kjer se na tenkih visokih steblih gugajo zrele solnčične glave kakor majhna žarka soln-ca, otrokom za veselje in zabavo prire-jena, vriska vaška mladina, dečki in de-klice, kratkohlachniki in kratkokrilke, vsi s smejočimi, svetlimi očmi in od vetra valujočimi lasmi in kodrčki, vsi veseli in živahni, po trati rajajoči — vence pl-

sočih solnčnih žarkov. Starikave ženice pulijo solnčnice iz tal in jim režejo gla-ve, dočim mečejo stebila na stran.

Dalje greva Joško in jaz. Njiva se vrsti za njivo. Povsod kmetovalci, kme-tice, ki polagajo fitzolvke na kupe, upo-gnjeni kmetje z zagorelimi obrazi in mladi fantje, ki imajo rokave pri srcah zavihane preko komolcev. Vse dela, vse spravlja prideleke. To je jesen: žetev po-mladnega truda, čas, v katerem je dozo-rela setev: zdaj, človek, zdaj žanji in se raduj; pozabljeni so žulji — obilna že-tev se ti smehlja od vseh strani; poza-bljene so znojne kaplje, iz bogate žetve cvete zadovoljstvo in sreča.

Njive ostajajo za nama, urno sto-pava, posebno Joško je tako nagel, da komaj držim z njim korak. Ti prebiti Joško! Se peroti bi potreboval in slavin, da bi takoj sirčal po zraku...

Pred najinimi očmi se razgrinjajo pašniki. Kam se je izgubila pot, po ka-teri sva hodila doslej? Pogledam pred-se in zapazim, da stopava po ozki stezi. Iz trave silijo na dan jesenski podleski, s katerimi so nekateri kraji popolnoma posuti: če bi pogledal človek iz daljave,

in delov sveta, o katerem se otroci ravno uče. Enako bo pri prirodoopisu itd. Vsekakor bodo otroci pouku, ki bo podprt z „živimi“ slikami, lažje sledili. Tu pa tam se bo predvajalo tudi kako kome-dijo za otroke.

Te dni so vlomili tatovi v bivšo cesarsko knjižnico v Weimaru. Poslužili so se lestve, ki so jo našli na vrtu ter vdrli skozi okno. Iz umetniškega oddelka so odnesli vse vrednostne medalje iz zasa klasičnih pesnikov. Največjo vrednost imajo med ukradenimi predmeti rezbarije v slonovi kosti.

V nedeljo se je vršil v Berlinu koncert, katerega so poslušale vse radio-postaje do 2500 km. O začetku koncerta so bile obveščene vse postaje, računajoč po srednjeevropskem času. Kmalu bomo lahko poslušali koncerte, ki se vrše v Ameriki, pri nas doma.

V Rimu bodo slavili letos 170-letnico rojstva znamenitega Mezzofantija, ki je bil rojen 1. 1751., in ki je govoril 50 jezikov. Rodil se je v Bologni, kjer je bil pozneje profesor grščine in orientálnih jezikov. Pozneje je bil knjižničar v Vatikanu. Govoril je vseh 50 jezikov, kakor svoj materni jezik ter znal od njih celo po več narečij. Vsled tega je postal zelo slaven ter se je povzpел tudi do kardinalske časti.

Dnevna kronika.

— **Neprijetna zadeva.** V Gornji Radgoni je 26. pr. m. tamošnji obmejni komisar izvršil hišno preiskavo pri vseh klerikalnih zavodih in v nekaterih zasebnih hišah. Posebna komisija je baje prebrskala slednji kot v teh hišah in dala zastražiti vse vhode. Namen preiskave je bil — tako vsaj zatrjujejo klerikalni listi — dognati resničnost neke denunciacije, da so v klerikalnih hišah poskrile večje množine pušk in streliva za „morebitni prevrat po habsburških željah“. Preiskava je tamošnje klerikalce zelo vzburla. To jim radi verjamemo, zakaj obdolžilev je sama na sebi tako težka, da je količikaj pošten državljan ne more mirno prenesti. Preiskava, ki je bila izvršena brez dovoljenja sodne ali administrativne oblasti celo v zasebnih hišah, ne more biti ravno dokaz, da so si nekateri državni organi pridobili evropsko umevanje osebne svobode in ustavnosti. Domnevamo, da je imela poklicane oblast v tokih dokazih, ki so dopuščali vsaj verjetnost denunciacije. Ne more biti dopustno, da bi odgovorni državni organ izvršil tako resen čin zgolj na podlagi gostilniških govorov, kakršne pogosto vznikajo v tamošnjem malomeščanskem ozračju. Ravno za to, ker smo principi-pijelní nasprotniki klerikalizma, zahtevamo, da prizadeta oblast objavi material in pojasni zadevo. Napredni in politično vzgojeni ljudje se ne poslužujejo pri klerikalcih precej običajne politične prakse, da je na nasprotniku dovoljen vsak eksperiment. V interesu javne poštenosti je tedaj, da se krivce razkrinka, ali pa da zadoščenje držav-ljanom, ki so postali žrtev samovolje, ne glede na njihovo politično stališče, ki ga mi pobijamo. Kolikor so nam znane razmere na meji, vemo, da so gornjeradgonski klerikalci zagrizeni strankarji, a doslej so bili lojalni držav-ljani. Ako oblasti dokažejo nasprotno, bomo to zabeležili in zahtevali brezobzirno kazni, svarimo pa pred nevarnim igranjem državne avtoritete s poulično „ludi politiko“!

— **Pomoč Rusiji.** Češki pisatelj A. Jirásek je izdal apel na češki narod, naj pomaga ruskemu narodu v današnji njegovi bedi. Svoj apel končuje z besedami: „Pomagajte v dneh gorja in propadanja ruskega ljudstva, ne pustite, da umira strašne smrti, pomagajte, kateri ste dobri, pomagajte!“ — Na Češkoslovaškem obstoja širokopotezna akcija za pomoč stradajočemu ruskemu narodu. Darila češkoslovaških državljanov bo razdelila neodvisno od boljševiške vlade posebna, v ta namen na Rusko odposlana komisija. In mi Jugoslovenci? Res je, da smo vzeli na svoja ramena težko in dokaj neprijetno breme ruskih beguncev. Toda v kljub temu ni bila na mestu iz-

java našega delegata pri zvezi narodov, ki je, kakor znano, odklonil sodelovanje naše države pri pomožni akciji. Če bo kdaj govoril ruski narod, kdo bo tolmačil njegove besede: ali častniki bivšega carja, ali pa narodni zaupniki in poslanci, ki ne bodo pozabili, komu morajo biti hvaležni za pomoč v bedi in nevolji?!

— **Clemenceau osemdesetletnik.** Francoski politik Georges Clemenceau, večkratni minister in duhoviti diplomat, je minule dni proslavil svojo osemdesetletnico. Clemenceau je bil predsednik mirovne konference v Parizu in je kot tak prišel v stike tudi z našimi narodnimi zadevami. V politiki je veljal kot brezobziren, trmoglav mož, ki pa je imel silno energijo in čvrst značaj. Med njim in Wilsonom je vladalo ves čas mirovne konference precej napeto razmerje, ker je bil tudi Wilson trmoglavega značaja. Wilson je zapustil Evropo, Clemenceau pa je nedolgo nato odložil bremena svetovnih prepirov, izstopil iz političnega življenja in odpotoval v Indijo, kjer je lovil tigre. Clemenceau je bil nekoč zdravnik in pozneje spreten žurnalst.

— **Fr. Vydra umrl.** 29. pr. m. je umrl v Pragi znani češki tovarnar František Vydra. Njegovi kavini izdelki so bili pri nas zelo priljubljeni. Za svoje odjemalce je Fr. Vydra izdajal brezplačno družinski list. Za Čehe je izdajal „Vydrove besede“, za Srbo-hrvate „Sijelo“ za Slovence „Domači prijatelj“, katerega je urejevala Zofka Kvedrova s sodelovanjem slovenskih pisateljev. V tem listu je marsikateri slovenski literat sačel svojo „karijero“. Tovarnar Vydra je bil tip delavnega češkega podjetnika, ki se je iz malih začetkov povzpел v vrste odličnih češkoslov. industrijcev. Bod podjetnemu možu ohranjen blag spomin!

— **Brezlična brzojavna zveza med Nemčijo in Ameriko.** Med Nemčijo in Ameriko je zopet vzpostavljena brezlična brzojavna zveza. Nemčija je pristala na to, da odpravlja tudi naše brzojavke za Ameriko brezličnim potom v New-York.

— **Železniška nesreča.** V nedeljo ob pol 8. uri se je zgodila na postaji Grosuplje težka železniška nesreča. Vlakovodja Rupert Radičnik je prišel pod lokomotivo osebnega vlaka, ki ga je popolnoma raztrgala. Kolesa lokomotive so ga dobesedno razmesarila.

— **Umesten ukaz.** Ministrstvo vojne je izdalo ukaz, s katerim najstrožje zabranjuje častnikom uporabo nemškega, italijanskega ali madžarskega jezika v zasebnem občevarju. Ta ukaz je naperjen proti onim oficirjem bivše avstro-ogrskе armade, ki so bili sprejeti v našo vojsko, a se še vedno niso odvadili občevali, čisto prav demonstrativno v tujem jeziku. Z zadoščenjem pozdravljamo ta posebno za Maribor primeren ukaz.

— **Bistrica pri Limbušu.** Naša požarna bramba priredi v nedeljo, dne 9. t. m. veselico pri g. Antonu Glaserju na Bezenj. Godbo preskrbi požarna bramba iz Peka. Začetek veselice bo ob 14. uri. Ker se bo porabil čisti do biček za nabavo novega orodja in cevi, opozarjamo in prosimo vse naše cenj. prijatelje, da se veselice v čim največjem številu vdaleže.

— **Ruski begunci v Bolgariji.** Na Bolgarsko je prišlo 3000 novih ruskih beguncev.

— **Proračunska dela.** Na včerajšnji seji ministrskega sveta je bila končana debata o proračunu ministrstva za trgovino in industrijo. Potem se je sprejel proračun ministrstva vojne in mornarice, v katerem so se izdatki nekoliko zmanjšali.

— **Bivši kralji izumirajo.** V Karlsruhe je umrl dne 2. oktobra bivši kralj württemberški v 73. letu svoje starosti.

— **Ne prenačimo se s trgatvijo!** Na državni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se preizkuje sok grozdja prd glavno trgatvijo od raznih sort in leg vinograda „Kalvarija“ na vsebino sladkorja in kisline, in sicer redno vsak tretji dan. Doslej imamo rezultate od 24., 27. in 30. septembra 1921. Pokazalo se je, da se sladkor znatno pomnožuje, kislina pa primerno zmanjšuje, kakor je bilo pričakovati vsled ugodnega vremena. Pripravek na sladkorju znaša od 1 do

preko 5 odstotkov, kislina se je pa zmanjšala za nekaj promil tekom enega tedna. Na množini soka se ni nič zgubilo, prej pridobilo, a njega vrednost je porasla povprečno najmanj za 5 kron pri vsakem litru mošta odnosno vina. Podrobnejši pregled preizkušenj se bo objavil pozneje. Andrej Zmavc.

— **Posojilnica v Narodnem domu** opozarja vse naročnike srečk državne razredne loterije, da morajo obnoviti srečke za 4. razred najkasneje do 6. t. m.

— **Dogodil se je slučaj,** da je neki civilni lovec streljal v bližini vežbajoče se vojaške čete in s tem ogrožal varnost vojakov. Opozarja se, da se mora civilnim osebam zabraniti in onemogočiti streljanje v bližini vojaških vežb in na mestih, kjer se vojaštvo zbira, da se s tem preprečijo morebitni incidenti.

Uspeh I. obrtne razstave v Mariboru.

Likvidacijska dela I. obrt. razstave v Mariboru so sedaj zaključena in iz rezultatov, ki so nam na razpolago posnemamo, da jo je posetilo od 8. do 25. septembra skupno 9.757 oseb, včevši tudi vabljene goste pri otvoritvi, dalje šole s prosto vstopnino, šole z vstopnino 50 para, dijakke z vstopnino 1 dinar in korporacije s prosto vstopnino. Razstavljenih izdelkov se je prodalo na razstavi skupno za nad 650.000 kron. Pojasnila in podatke o razstavljenih predmetih se je dalo 931 strankam. Prireditelji so dosegli z razstavo brezdvomno velik moralčen uspeh, ki daje vsodbudo za še nadaljne nove razstave ter zagotovilo, da bodo uspevale. Za prihodnje leto je projektirana pokrajinska obrtna razstava, h kateri se bo pritegnilo obrtnike vse bivše Spodnje Štajerske, kakor tudi pomočniška in vajenška dela. Za razstavljalce je uspeha razstava tudi v gnotnem oziru kajti poleg tega, da so prodali mnogo svojih razstavljenih izdelkov, so prejeli tudi obilo naročil, nekateri toliko, da so za dalje časa založeni z delom. Poleg vsega tega pa je največji uspeh razstave še osobito v tem, da se je občinstvo seznanilo z našimi obrtniki in njihovimi izdelki ter tako spoznalo, da se mnogo stvari, ki so se doslej naročale od drugod, izdeluje tudi pri nas doma in to deloma še celo v boljši kvaliteti, a dalje je njen velik uspeh tudi v neprecenljivi reklam, ki so si jo z njo napravili razstavljalci.

Veselica požar. brambe pri Götzu.

Na račun prirediteljev te veselice smo dobili mnogo pritožb, katerih pa zaradi subjektivnosti zaenkrat ne bomo objavili. Požarna bramba v Mariboru je še vedno nemško društvo, morda najbolj nemško od vseh drugih, a to ne po krivdi Nemcev, ampak po krivdi nas Slovencev samih. Večino nemških društev se je poslovenilo na ta način, da so k njim pristopili kot člani Slovenci ter tako dobili večino nad Nemci. V požarno brambo, kjer je pa treba tudi delati in sicer trdo in težko delati in ne samo reprezentirati — naši ljudje niso hoteli vstopiti in tega tudi še danes nočejo. Ker pa sta prostovoljna požarna bramba in njen rešilni oodelek tako eminentno važnega pomena, da brez njih ni mogoče ostati, je pač samoobsebi umevno, da jo moramo že iz humanitarnega stališča podpirati brez ozira na narodnost. Na tem stališču smo stali tudi mi ter ji sli vedno na roko. Na drugi strani pa smo zahtevali, da bodi to društvo, če jo že fvorijo po večini Nemci — narodnostno in politično objektivno in indifferntno. Zal smo ravno pri zadnji veselici opazili isto, kakor pri ostalih dosedanjih, da se ta temeljni pogoj mirnega sodelovanja in podpiranja z njere strani premalo upošteva, ali pa se sploh ne upošteva. Veselica je bila na zunaj in na znotraj le preveč nemška. Vsaj pri paviljonih, garderobah itd. bi bili morali biti nameščeni ljudje, ki znajo tudi slovensko. Če bi se bilo upoštevalo to, potem bi tudi ne bilo prišlo do incidentov, do katerih je žal prišlo. Dolžnost požarne brambe je, da v bodoče upošteva, da se, čeprav je po večini sestavljena iz Nemcev, nahaja v jugoslovenskem Mariboru. Dolžnost Slovencev pa je na

drugi strani, da s pristopom poskrbe za to, da naša požarna bramba ne bo ostala za vedno nemška.

Mariborske vesti.

Maribor, 4. oktobra.

— **Stavka mariborskih mesarjev.** Mariborski mesarji nameravajo dne 5. t. m. stopiti v stavko, ako občinsko sodišče ne ugodi njihovi zahtevi po zvišanju maksimalne cene za goveje meso po 30 kron.

— **Seja okrajnega šolskega sveta.** Mariborski okrajni šolski svet ima v sredo dne 5. t. m. ob 16. uri sejo. Na dnevni red pride namestitev 32 učnih moči, razrešitev 6 šolskih ogledov, te imenovanje novih.

— **Dijak odličnjak,** prosi najno slo. javnost za primerno inštrukcijo. Naslov je na razpolago v upravi našega lista pod šifro »Ubog dijak«.

— **Pouk na obrtno-nadaljevalni šoli v Mariboru** se prične dne 6. t. m. (četrtek). Na ta dan se morajo zbrati vsi vpisani vajenci in vajenke točno ob 15. uri, in sicer vajenci na dvorišču deške meščanske šole v Krekovi ulici, vajenke pa na dvorišču dekliške meščanske šole II. v Cankarjevi ulici. Točni prihod je neobhodno potreben, ker se bo vajencem in vajenkam povedalo, katere razrede in katero šolo bodo posežali in kedar bo pouk. Redni pouk se potem začne v nedeljo, dne 9. t. m. Šolski odbor opozarja na gorenji razglas vse delodajalce, ki imajo vajenke in vajence, s pozivom, da skrbje za točno narzvočnost učencev in učenk.

— **Poziv!** V nedeljo, dne 2. t. m. zvečer okoli 22. ure sta bili na Glavnem trgu ugriznjeni dve osebi od srednjega črnega psa. Imenovani osebi se pozivljata, da se v lastnem interesu čimprej javita okr. zdravniku pri fuč. okr. glavarstvu.

— **Iz pekovskih krogov nam poročajo:** Vsled naredbe pokrajinske vlade se prične delo v pekarnah ob 5. uri zjutraj. Zato se izdaja peciva nekoliko zakasni, na kar se opozarjajo odjemalci.

— **Zaradi komunistične propagande** je bil, kakor poročajo iz Ljubljane, odpuščen iz državne službe profesor Ivan Favaj.

— **Tatvina.** Mehaniku Franju Nežarju je nekdo iz zaprte delavnice ukradel 3800 K vredno kolo.

— **Poročila** sta se v soboto g. dr. Vekoslav Vrščič in gđna. Bronislava Jankovič, hčerka g. dr. Fr. Jankoviča, ministra n. r. Obilo sreče!

— **Uradniška menza išče dobro kuharico.** Plača po dogovoru. Reflektantinja naj se predstavi pri upravi menze v kazini.

— **Straža je iskala „Stražo“** včeraj po vsem mestu ter jo konfiscirala, kjer jo je dobila. „Straža“ je bila namreč konfiscirana radi „Jugoslovanske kassarne“, v kateri je blatila našo nedotakljivo vojsko.

— **Prepovedana lista „Wiener Bilder“** in „Prager Tagblatt“ se še vedno tu in tam vidita v naših javnih lokalih. Treba bo strožjih odredb.

— **V veliki kavarni** so nabrali za Jugoslovensko Matico gg. Pipan 40 K, Kodrič 40 K, Tomažič 40 K, Siler 40 K, Cimerman 40 K, Pavletič 40 K, Klešič 120 K. Skupaj 360 K. Srčna hvala!

Kultura in umetnost.

— **Za pouk glasovirja** v dekliškem zavodu „Vesna“, ki ga dajeja ga. prof. Olga in Karel Hladky se sprejme še nekaj učenk. Zglasitve istotam med 10. in 12. ter 13. in 15. uro dnevno.

— **Josip Kostanjevec: Krivec.** Naš stari priznani slovenski pisatelj Josip Kostanjevec, ki živi sedaj stalno v našem mestu, je izdal pred kratkim, kakor smo že javili svoj najnovejši roman „Krivec“. Segajte pridno po njem. Manjkati ne sme v nobeni javni in v nobeni privatni knjižnici!

V nedeljo, dne 9. oktobra vsi na sportno veselico sportnih klubov, Maribor-Korotan.

Ernest Eckstein:

Afrodita.

Roman. Prevel: Rušan.

(Dalje)

Dozdevalo se mu je, da krši svoje dostojanstvo, če vzame celo stvar preprosto. Po kratkem molku je postal čisto drugi. V njegovem pritajenem glasu se je poznalo, da namerava navidezno zvaliti krivdo na mladeničovo zaslepljenost, a z lahko ironijo je obžaloval reveža, ki si je drznil zahtevati prijateljstvo vzvišene, vladajoče hiše. Čim bolj se je nživel v to svojo ulogo, tem bolj je bil zadovoljen s samimi seboj in s svojo duhovitostjo. Navidezno je Akontija celo zagovarjal. Nepremagljiva ljubezen ga je privela do te izpremembe. Bilo je razumljivo, da se zaljubljen, kakor je bil, ni ustrašil nobene zapreke. Haridim mu je to odpustil. Bil je pripravljen, da mu kljub vsemu temu ostane še nadalje milostljiv in naklonjen — ker umetnik se ne sme pokoriti za to, kar je pregrešil človek — če se Akontij sedaj v zadnjem trenutku spokori ter prizna, da ni prav storil.

Arhontova jeza je bila izzvala pri Akontiju le odpor na najhujši boj.

Ta arhontov navidezni mir, njegovo sočustvovanje je Akontija popolnoma razorožilo. Vedno bolj se je zavedal, da je njegova zahteva nemogoča. Ravnodušnost, ki jo je kazal Konon, ga je še bolj vznemirila, misleč, da tudi on smatra celo zadevo za malenkost, a katero se ne splača natančneje preučiti se.

Morda bi se bil Akontij že skromno umaknil, da se ni srečal s Kipidinim pogledom. Od onega trenutka, ko je stopil v sobo, si je pridobil njeno sree. Njegova postava, kakor tudi njegov obraz, vse njegovo vedenje ji je vzbudilo ljubezen, ki si ne da zapovedovati. Med temi kipi, v tej razkošni sobi se ji je dozdevalo, kot vladar, tudi, če je govoril z arhontom. Iz njenih pogledov je sijala sreča, ljubezen, odločnost in dostojanstvo obenem, ljubezen, ki se brez pritajevanja divi, ki se dviga k ljubljenemu bitju nemisleč, da stopa k njemu iz višine.

Akontij je razumel njen pogled. Njeni pogledi so mu podžigali pogum in odločnost. Otresel se je misli, ki mu jih je vdahnil arhont s svojim zavijanjem ter s čvrstim glasom nadaljeval:

Haridimu moje namere niso znane. Kar sem se odločil, tega nisem storil v namišljeni nadutosti, temveč sem vse dobro premislil ter sklenil, da izvršim začetno stvar do konca. V siskos svetilšču se je Kipida pred boginjo zaklela, da bo moja; prišel sem, da izpolnim dano besedo. Arhont mesta Mileta, prosti te za roko tvoje hčerke!

Neuranež! je siknil Konon.

Nato se je obrnil k arhontu ter ga vprašal: Šmem mu-li jaz odgovorjati?

Ne! mu je zabranil arhont. Kaj bi mu tudi mogel reči? Tvoji razlogi ne bodo dosegli več nego so moji! In tudi preostudno se mi zdi, da bi dajal nasvete takemu demisljaven. Odgovori mu ti, Kipida! Morda ga bo ozdravila samo ena tvoja beseda ter me tako rešila dolžnosti, da ga kaznujem.

Kipida se je ozrla.

Oče! je rekla. Bojim se, da se boš razerdil: a tudi sam moraš priznati besedo, ki jo daš v Afroditinem svetišču, moraš izpolniti.

Kaj pomeni to? je vprašal Haridim.

Obljuba se ne sme prelomiti! je nadaljevala Kipida. Tako je omenil tudi prerok. Haridimova hčerka se mora pred vsemi drugimi Milečani prva

pokoriti volji bogov, ker je ona sama bila nekaka oznanjevalka nesreče, ki preti mestu!

Haridim je široko odprl oči ter uprl svoj pogled v devojko.

Tako mi vsi bogovi! Te-li prav razumem?

Da, oče! Akontij je moj izvoljenec, in tako sem se zaklela. A ti, ki čuvaš nad zakoni mesta, ne smeš in ne moreš dopustiti, da prelomim dano besedo.

In ti smatraš ta borni slučaj za dano besedo?

Motiš se, oče! prisega je vsaka beseda, ki pride iz naših ust pred boginjo v svetišču. Če bi ne bila volja nesmrtnih boginje, da se zakluhem, čemu je potem tako uredila, da sem glasno in razločno prečitala, kar je Akontij napisal? Znano ti je pač, da dopuščam boginjo svojim varovancem, če resnično ljubijo, tudi zvišajo, a nam ne pristojajo, da se pripravimo in nadmudrujemo boginjo!

Nesrečnica! je vzkliknil Konon ves prepadon: vse hoče-li žrtvovati?

Žrtvovati? je odgovorila Kipida.

Vedi Konon, da Afrodita, če deli svojo milost, svojemu varovancu ne daruje samo obljubljeno roko izvoljenke, ampak tudi njeno dušo in sree. Jaz Akontija ljubim.

Nastala je grobna tišina.

Haridim in Konon sta bila nena vsled tega nenadnega presenečenja. Akontij je drhtel sree in radosti, ko je slišal te besede, ki so mu bile balzam na razpaljeno sree: kakor rad bi pohitel objeti in pritisniti ljubljeno bitje na sree, vendar pa ni mogel izpregovoriti niti besedice.

Nazaj! je prekinil Haridim molki.

Hočeš-li, da te zvežem na kolo, kakor izdajalec Ksiona? Nikdar več ne boš prestopil tega praga, ki si ga s svojim zločinom tako onečastil. Ven, prokletnik! Če bi se ti bila Kipida zaklela po vseh svetiščih, kolikor jih je v mestu, vse bi jih dal porušiti; saj so itak ničevi. Konon, spremljaj svojo zaročenko na dvorišče ginikonitide. Tam me pričakujta! Jaz bom med tem poskrbel, da nas v bodoče ne bo nikdo več na ta način vznemirjal!

Gospodar! je vzkliknil Akontij ter obledel. Zaklinjam te...

Ali si me razumel? Zgubi se od te! je zakričal razjarjen arhont.

Ostani mi zdrav, Akontij! mu je še zaklicala Kipida. Zaupaj v milost nesmrtnih Afrodite!

Popolnoma potrt je stopil Akontij na dvorišče. Pogledi sužnjev so mu jasno pričali, da ni ostalo tajno, kar se je dogodilo v arhontovi sobi. Onalnujoč med potrostje in tibo sree je prekorail hodnik. Tu je naletel na neke sluge, ki so ga začudeni gledali. Pred njimi je moral zavneti. Prišel je na promileon, ki je bil nekaj stopnic višji od trga.

Evo ga! To je Akontij, boginjin ljubljence! Blazor njemu! Živel Akontij! so vzklikali od vseh strani.

Kako se bo Konon jezila se je slišal surov glas nekega širokoplečnega delavca.

Prav je, da propade ta, ki narod tako prezira! je godrjal drugi in glasen smeh se je slišal na okrog in se razširil po celem trgu, dasi mnogi niso vedeli, čemu se smejejo.

Akontiju so sledili trije ali štirje sužnji. Okoli njih se je trlo ljudstvo in jih izpraševalo kaj se je zgodilo.

Akontij je hotel ravno kar oditi, ko je nastal na trgu naenkrat krik in vik. Sužnji so povedali, da je Haridim Akontija odbil.

(Dalje prihodnjic.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Mala oznanila.

6 zimske suknje, 3 pare moških čevljev in damski kostum na prodaj. Prisoina ulica 2 za vilo „Atvja“, 1562

Brinjevec

zajamčeno pristen, v sodkih in steklenicah tudi na debelo

Parva veležganjarna

Robert Diehl, Celje.

1023 12-12

Nahrbtiki

za planine + raznih velikostih iz jadravine oziroma gumiranega platna, gurte za rolo, trakovi za žaluzije, mreže za konje, žoge za nogomet, gonilni jermeni itd. pri

iv. Kravos, Maribor

Aleksandrova c. 13.

1065 5-5

Veče renimirano električno podjetje, na prvovrstnem mestu se rad družita, stih raznar čeno preda, Poudarje ves, ali redaktorov pod „Elektr“ na upravo lista.

Krajska delavnica

F. Wacke, Ruška c. šte. 28.

izdeluje vsa krojaška dela ceno v priznani kakovosti ter se priporoča najtopleje. 1531 3-3

KNJIGOVEZNIKA MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NAJMODERNEJSE UREJENA, SE PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU, OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADAJOČA DELA. IZVRŠBA SOLIDNA! CENE ZMERNE!

Strojna pletarna

Maribor, Vetrinska ul. 17.

Slavaemu občinstvu naznanjam, da zopet izvršujem mojo obrt ter vsa v stroko spadajoča dela izgotavljam, točno in za solidno ceno. 1561 2-1 M. VEZJAK

Gostilna, mesarija, kmetija

ter lokal za prodajalno z mešanim blagom z fundus instruktus, eno uro od Maribora ob glavni cesti, tik farne cerkve v najposrednejši bližini kolodvora, lakoj za prodati

za K 950.000.—

Pismene ponudbe na Oglasni zavod po „642“ J. Sušnik, Maribor, Slovenska ulica 15. 1559

Jaica iz hladilnice

prodaja vsak dan na Glavnem trgu eksportno društvo 1560

Matheis, Suppanz & Co.

Komad po K 2.80.

Singer
Singer
Singer
Singer

šivalni stroji

šivanke

nadomestni deli

strojno olje.

Velika pošiljatev iz Amerike dospela. Dobi se samo naša podružnica

Singer šiv. stroji Bourne & Co. Newyork

podružnica Maribor, začasno Dravska ulica 10.

Ugodni plačilni pogoji na obroke. 600

Dežni plašči

prvovrstni, pravkar došli. — Velika izbira dežnikov, moškega perila, klobukov, čevljev itd. najceneje pri trvdki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Telefon štor. 375.

Spedicija vseh vrst. Carinska agentura in carinske reklamacije. Vskladiščenje vsakovrstnega blaga. Mednarodni prevoz. Selitve s patentiranimi pohištenimi vozovi na vse strani. Spedijsko dostavno podjetje južne železnice.

delniška družba za mednarodne Transporte v Ljubljani.

Podružnica: MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 35.

Največje domače spedijsko podjetje!

Podružnice: MARIBOR, ZAGREB, BEOGRAD, TRST, WIEN.

Največje domače spedijsko podjetje!